

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE 's-gravenhage

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat Generaal Belastingdienst

Korte Voorhout 7
2511 CW 's-gravenhage
Postbus 20201
2500 EE 's-gravenhage
www.rijksoverheid.nl

Datum
Betreft Antwoorden TK vragen over vormgeving
 tegemoetkoming FSV

Geachte voorzitter,

Op 5 juli 2022 heeft de vaste commissie voor Financiën over de brief Vormgeving tegemoetkoming Fraude Signalering Voorziening (FSV) vragen gesteld. Op 20 juli heeft de commissie voor Financiën aanvullende vragen gesteld. Ook heeft de commissie voor Financiën op 5 juli 2022 vragen gesteld over de brief Reactie op het verzoek van het lid Omtzigt, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 17 mei 2022, over het rapport 'Handleidingen aan de Poort 2-1'.

Bijgaand treft u mijn beantwoording.

de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst

Marnix L.A. van Rij

Feitelijke vragen over brief Vormgeving tegemoetkoming FSV

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 1

Waarom is alleen het feit dat iemand alleen in de Fraude Signalerings Voorziening (FSV) geregistreerd stond voor het kabinet geen reden voor compensatie? Zijn de mensen die alleen in FSV geregistreerd stonden niet benadeeld in niet-materiële zin?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 1

Ik ben voornemens om alle mensen die in FSV staan een brief sturen. Hierin zal ik mijn verontschuldiging aanbieden voor het feit dat de betrokkene is opgenomen in de fraude signaleringsvoorziening en dat daarmee de suggestie is gewekt dat de betrokkene een fraudeur is. Tevens zal ik in de brief aangeven of door middel van onderzoek is vastgesteld of er sprake is van schade door de FSV registratie doordat er door de Belastingdienst gevolg is gegeven aan de registratie of dat er geen gevolg is vastgesteld. Bij 220.000 personen die in FSV-geregistreerd zijn is er geen gevolg gegeven aan de registratie. Een betrokkene krijgt vanzelfsprekend de kans hierover met de Belastingdienst in gesprek te gaan.

Ik ben voornemens om over te gaan tot een financiële vergoeding voor materiële schade als er sprake is van onterechte selectie aan de poort danwel er sprake is van onterechte afwijzing voor minnelijke schuldsanering natuurlijke personen, het onterecht weigeren van een betalingsregeling of het onterecht niet kwijtschelden. In alle andere gevallen is er mijns inziens en blijkens de rapporten van PwC geen sprake van materiële schade en is er geen sprake van schadevergoeding.

Ook ben ik voornemens om over te gaan tot een financiële vergoeding van immateriële schade, indien er schade is en een causale relatie tussen de schade en een registratie in FSV. Ik zie die mogelijke schade alleen voor personen waarvan gegevens verstrekt zijn uit FSV aan een andere organisatie en waarbij de FSV-geregistreerde daarvan een gevolg heeft ondervonden. Ook zie ik dit bij personen waarvan bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens zijn geregistreerd in FSV en waarbij door deze registratie een gevolg of handeling heeft plaatsgevonden. Tot slot zie ik dit bij personen die te lang zijn betrokken in intensief toezicht en daardoor schade hebben ondervonden.

Vraag 2

Is het kabinet voornemens alle geleden schade die voortkomt uit FSV-registratie te vergoeden? Waarom wel of niet?

Antwoord 2

Mijn startpunt voor het tegemoetkomingsbeleid is dat ik voornemens ben om mensen tegemoet te komen die schade hebben gehad die veroorzaakt is door registratie in FSV. Ik heb 4 verschillende groepen gedefinieerd die op verschillende manieren effecten van selectie voorafgaand FSV of registratie in FSV hebben gehad. Ik doe daarbij voorstellen voor de wijze van tegemoetkoming aan personen in deze groepen.

Vraag 3

Hoeveel tijd zal er nodig zijn voordat alle gedupeerden zijn gecompenseerd?

Vraag 10

Wat zijn de geschatte kosten van de tegemoetkomingsregeling?

Vraag 11

Wanneer zullen de eerste bedragen in de tegemoetkomingsregeling uitbetaald worden?

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 12

Wanneer is de einddatum van de tegemoetkomingsregeling voorzien?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 37

Wanneer worden naar verwachting de verschillende benodigde uitvoeringstoetsen uitgevoerd en wanneer wordt de Kamer hier naar verwachting over geïnformeerd?

Vraag 38

Wat is op hoofdlijnen de planning voor deze hersteloperatie? Hoeveel jaar gaat het naar verwachting duren om de gehele hersteloperatie af te ronden?

Antwoord 3, 10, 11, 12, 37 en 38

Ik voer graag met uw Kamer het gesprek over de verdere contouren van het tegemoetkomingsbeleid. De Belastingdienst werkt ondertussen verder aan het duiden van de mogelijke nadelige gevolgen, op welke manier daarin tegemoetgekomen kan worden gekomen en de (budgettaire) effecten. De uitkomst hiervan wil ik u in het najaar voorleggen, inclusief de gevolgen voor de financiën en de uitvoerbaarheid, waarna definitieve besluitvorming plaatsvindt in afstemming met uw Kamer. Aan de hand van deze definitieve besluitvorming kan ook een verdere planning worden gegeven.

De Belastingdienst gaat ondertussen door met de voorbereidingen om medio september van start te gaan met het informeren van in FSV geregistreerden over het wel of niet voorgedaan hebben van individuele gevolgen van de registratie. Ik verwacht dan eind 2022 90% van de FSV geregistreerden die ik ook eerder heb geïnformeerd een afsluitende brief te hebben gestuurd.

Vraag 4

Kan worden uitgesloten dat persoonskenmerken nog altijd leiden tot een andere behandeling?

Antwoord 4

De Uitvoerings- en Handhavingsstrategie van de Belastingdienst is erop gericht dat burgers en bedrijven zoveel mogelijk uit zichzelf de (fiscale) regels naleven, zonder dwingende en kostbare acties van de zijde van de Belastingdienst. Om dit strategische doel te bereiken, zet de Belastingdienst in op het beïnvloeden van het gedrag en stemt hij zijn instrumenten af op de bereidheid en het vermogen van burgers en bedrijven om aan de regels te voldoen. Daarbij worden sommige instrumenten ingezet om fouten te voorkomen, zoals de vooraf ingevulde aangifte inkomstenbelasting. Andere instrumenten ondersteunen burgers en bedrijven die de kennis en kunde missen om de aangifte in te dienen, bijvoorbeeld door middel van voorlichting. Tot slot treedt de Belastingdienst corrigerend op, als burgers of bedrijven bewust niet aan hun wettelijke verplichtingen voldoen.

Om goed rekening te kunnen houden met het gedrag en de situatie van burgers bij het inzetten van instrumenten, is het gebruik van persoonsgegevens onmisbaar. Daarbij is het uiteraard belangrijk dat de Belastingdienst persoonsgegevens alleen binnen de wettelijke grenzen gebruikt en als dat nodig is om zijn wettelijke taken uit te voeren. Binnen de Belastingdienst worden er een aantal acties uitgevoerd, om dit in de toekomst beter te kunnen garanderen. Zo worden de bedrijfsprocessen van de Belastingdienst op orde gebracht en worden nieuwe waarborgen geïmplementeerd voor de systemen waarmee aangiften geselecteerd worden voor een handmatige beoordeling. Via de

voortgangsrapportages Herstellen, Verbeteren en Borgen houd ik uw Kamer op de hoogte van de voortgang van deze verbetertrajecten.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 5

Klopt het dat sinds 2019 de handleiding geen persoonlijke kenmerken meer bevat? Is daarmee uitgesloten dat deze toch een rol hebben gespeeld bij de beoordeling?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 5

In juli 2020 is de toenmalige handleiding ongeldig verklaard door de Belastingdienst. In februari 2021 zijn een nieuwe generieke werkwijzer en werkinstructies per query vastgesteld. In deze werkwijzer en werkinstructies zijn de selectieregels en de aanwijzingen voor de analyse opgenomen. Deze hebben betrekking op fiscale en invorderingsrisico's, en relateren de hoogte van het mogelijke risico niet aan persoonsgegevens zoals afkomst, naam, nationaliteit, religie, gezondheid, leeftijd, woonplaats, postcode of uiterlijk voorkomen. Helaas valt nooit uit te sluiten dat in individuele gevallen medewerkers subjectieve overwegingen een rol hebben laten spelen.

Vraag 6

Welke derde partij zou een rol kunnen spelen bij het uitvoeren van de tegemoetkoming?

Antwoord 6

De ervaring die benodigd is bij het tot uitvoer brengen van de tegemoetkoming voor MSNP is niet breed aanwezig binnen de Belastingdienst. Tevens dient bij deze uitvoering de onafhankelijkheid voldoende geborgd te worden. Het inschakelen van een derde partij zou hierbij kunnen helpen en mogelijk versnellend werken, dit dient te worden onderzocht. Ik informeer uw Kamer hier in het najaar over. Vanzelfsprekend zal het mogelijk inschakelen van een derde partij verlopen via een aanbestedingsprocedure.

Vraag 7

Op welke punten is de passage over de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in de brief algemener gemaakt?

Antwoord 7

Naast diverse tekstuele wijzigingen die vooral ter verduidelijking en verbetering van de leesbaarheid dienen, werd ook geconstateerd dat er nog zaken verder moeten worden uitgezocht alvorens tot tegemoetkoming kan worden overgegaan waar het de effecten van de schending van de AVG betreft. In lijn met die constatering is het hoofdstuk "uitwerking voor tegemoetkomingsbeleid" algemener gemaakt, bijvoorbeeld waar het de hoogte van de schadevergoeding betreft. Die uitwerking vindt nu plaats, waarbij ook afstemming met andere departementen wordt gezocht.

Vraag 8

Welke wijzigingen zijn op aangeven van het ministerie van Algemene Zaken en het ministerie van Justitie en Veiligheid doorgevoerd? Waarom zijn deze wijzigingen doorgevoerd?

Antwoord 8

In aanloop naar behandeling van een stuk in de Ministerraad wordt afstemming gezocht met andere departementen, zo ook in dit geval. Die afstemming kan

leiden tot aanpassingen in het stuk. In dit geval zien die aanpassingen naar aanleiding van ambtelijke suggesties van het ministerie van Justitie en Veiligheid vooral op de juridische termen en grondslag. Het ministerie van Algemene Zaken heeft ambtelijk aandacht gevraagd voor het belang van een ordentelijk besluitvormingsproces, waarbij de voorstellen in voldoende mate dienen te worden onderbouwd en getoetst op uitvoerbaarheid, alvorens kan worden overgegaan tot besluitvorming. Met name wat betreft de effecten van de schending van de AVG heeft dit geresulteerd in zaken die nog verder moeten worden uitgezocht. Daarnaast waren er vragen bij de haalbaarheid van het voorgestane tijdspad, waarna is besloten dit te herzien. Tot slot zijn naar aanleiding van ambtelijke opmerkingen van het ministerie van AZ de structuur van de brief aangepast ten behoeve van de leesbaarheid van de brief en (tekstuele) verduidelijkingen doorgevoerd.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 9

Waarom is er 2,5 jaar nadat FSV is uitgezet nog steeds geen tegemoetkomingsregeling?

Antwoord 9

Met de motie Snels¹ heeft uw Kamer de regering verzocht in kaart te brengen hoeveel mensen door een vermelding op de zwarte lijst ten onrechte geschaad zijn, welke schade deze mensen ondervonden hebben, en op basis hiervan een mogelijke compensatieregeling uit te werken voor onterecht geraakte slachtoffers. Na het uitzetten van FSV in februari 2020 zijn diverse onderzoeken gestart en afgerond om duidelijkheid te krijgen over de effecten van een FSV-registratie. Het laatste onderzoek is met mijn brief van 29 maart 2022 aan u verstrekt. Het inzicht in deze effecten is nodig om helder te krijgen welke schade een FSV-geregistreerde mogelijk heeft ondervonden en waar in een tegemoetkoming rekening mee moet worden gehouden.

Ik ben voornemens om de tegemoetkomingsregelingen voor de personen die onterecht zijn afgewezen voor een deelname aan MSNP te regelen bij algemene maatregel van bestuur, op basis van het wetsvoorstel Wet delegatiebepalingen tegemoetkoming schrijnende gevallen. Dit wetsvoorstel ligt voor bij uw Kamer ter stemming.

Vraag 13

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de opvolger van de FSV als systeem om fraudesignalen op te vangen? Hoe en wanneer wordt de Kamer hierover geïnformeerd? Wordt een dergelijk nieuw systeem eerst voorgelegd aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)?

Antwoord 13

In de voortgangsrapportage HVB Q4 2021 – Q 2021 die op 30 mei jl. aan de Tweede Kamer is gestuurd staat dat het signalenproces waarin FSV werd gebruikt stil ligt. Er is een nieuw proces ontwikkeld met een ondersteunende tijdelijke signalenvoorziening. Hiervoor is een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) uitgevoerd en aangeboden aan de Functionaris Gegevensbescherming (FG). Na een eerste beoordeling door de FG bleken enkele aanpassingen in het proces nodig te zijn. De aanpassingen zijn doorgevoerd en de GEB is daarop aangepast. In oktober werd het AP-onderzoek naar FSV gepubliceerd². Ook daar is kritisch naar gekeken, en waar nodig is de GEB ook naar aanleiding daarvan aangepast. Inmiddels is deze laatste versie van de GEB wederom van advies voorzien door de FG. Ook is deze laatste versie van de GEB voorgelegd aan de AP

¹ Kamerstukken II 2020/2021, 31 066, nr. 776

² Kamerstukken II 2021/2022, 31 066, nr. 911

ten behoeve van voorafgaande raadpleging en is inmiddels een reactie van de AP ontvangen. Bekeken wordt of hier aanpassingen uit volgen. Dit bepaalt vervolgens de planning voor het opstarten van het signalenproces.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 14

Hoeveel burgers en bedrijven zijn op dit moment geïnformeerd over hun registratie in FSV?

Antwoord 14

Op dit moment zijn 230.000 natuurlijke personen (burgers) geïnformeerd. Circa 10.000 burgers zijn niet bereikt omdat deze "vertrokken onbekend waarheen (VOW)" of overleden zijn. Alleen natuurlijke personen (burgers) worden geïnformeerd omdat de AVG hier betrekking op heeft. Eigenaren van een bedrijf voor zover zij een natuurlijk persoon zijn (oa. zzp'ers, eenmanszaken), zijn opgenomen in het aantal verstuurde brieven.

Vraag 15

Hoe verhoudt de trage voortgang van de tegemoetkomingsregeling zich tot de aangenomen motie-Azarkan³, die zich uitspreekt voor een zo spoedig mogelijke invoering in 2022?

Antwoord 15

De Belastingdienst gaat door met de voorbereidingen om medio september van start te gaan met het informeren van in FSV geregistreerden over het wel of niet voorgedaan hebben van individuele gevolgen van de registratie. Indien er geen gevolgen zijn, zal de FSV-registratie dit jaar worden afgewikkeld. Ook wordt er dit najaar gestart met tegemoetkomen aan degene die wel gevolgen hebben ondervonden van de registratie in FSV. Dit is conform motie Azarkan.

Vraag 16

Wat doet het kabinet met zijn conclusie op 30 mei 2022 dat er sprake is geweest van institutioneel racisme? Was de FSV te zien als een vorm van institutioneel racisme?

Antwoord 16

In het coalitieakkoord is opgenomen dat voor institutioneel racisme geen plek is in onze samenleving en dat overheidsorganisaties hierbij het goede voorbeeld moeten geven. Het kabinet zet zich in tegen etnisch profileren. Dit vormt samen met de Rijksbrede uitwerking door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de leidraad voor de aanpak voor de Belastingdienst en Toeslagen. In die aanpak vinden binnen en buiten de Belastingdienst en Toeslagen gesprekken en dialoog plaats en zijn diverse verbetertrajecten gestart. In mijn brief van 30 mei jl.⁴ heb ik deze maatregelen beschreven.

De FSV was een systeem om verschillende signalen te registreren, niet alleen signalen van een mogelijk risico in een aangifte of mogelijke fraude. De verschillende routes die konden leiden tot een registratie in FSV zijn beschreven in het rapport van KPMG van 10 juli 2020⁵. Eén van de processen die konden leiden tot opname in FSV was 'analyse aan de Poort'. Op 30 mei jl. schreef ik uw Kamer dat ik verschillende van de suggesties in de 'handleiding voor analisten aan de Poort' als voorbeelden van institutioneel racisme beschouw. Die conclusie

³ Kamerstukken II 2021/2022, 31 066, nr. 946

⁴ Kamerstukken II 2021/2022, 31 066, nr. 930

⁵ Kamerstukken II 2020/2021, 31 066, nr. 681

ziet niet op de FSV, die slechts de applicatie was waarin een registratie gemaakt kon worden na analyse aan de Poort.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 17

In hoeverre leidt het enkele feit dat iemand op een fraudelijst stond die in strijd is met de AVG in zichzelf tot daadwerkelijke schade voor de betrokkene?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 17

De constatering dat de Fraudesignaleringsvoorziening (FSV) als zodanig strijdig was met de AVG betekent niet ook dat daarmee schade is ontstaan voor betrokkenen. De nadelige gevolgen voor betrokkenen moeten in beginsel worden vastgesteld voordat kan worden overgegaan tot vergoeding van (im)materiële schade. In mijn brief van 24 juni 2022⁶ heb ik aangegeven om tot vergoeding over te gaan indien uit onderzoek blijkt dat er schade is geleden door de registratie in FSV. Dit is in lijn met het advies van de Landsadvocaat.⁷

Vraag 18

Waarom wil het kabinet wel excuses aanbieden aan alle FSV-geregistreerden, maar wil het kabinet aan de meesten geen tegemoetkoming geven?

Antwoord 18

Mijn startpunt voor het tegemoetkomingsbeleid is dat ik voornemens ben om mensen tegemoet te komen die schade hebben gehad die veroorzaakt is door registratie in FSV. Bij 220.000 in FSV-geregistreerde burgers is sprake van geen of een verklaarbaar effect als gevolg van de registratie. Hen bied ik mijn verontschuldiging aan voor registratie in FSV, wegens kwetsing en schending van de AVG.

Vraag 19

Welke vorm gaan de excuses voor FSV krijgen?

Antwoord 19

Ik zal mijn verontschuldiging voor schending van de AVG en kwetsing per brief overbrengen.

Vraag 20

Welk deel van de 270.000 FSV-geregistreerden zal in aanmerking komen voor een tegemoetkoming?

Antwoord 20

Alle burgers zullen een brief ontvangen waarin de Belastingdienst verontschuldigingen aanbiedt voor registratie in een fraude registratie systeem en de gewekte suggestie van het zijn van een fraudeur. Bij ongeveer 220.000 burgers is er geen, dan wel een verklaarbaar materieel effect geconstateerd. Voor de overige burgers geldt dat er momenteel verder onderzoek wordt gedaan naar de mogelijke effecten van FSV. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zal een verdere vorm van tegemoetkoming worden bepaald.

Vraag 21

Hoe zullen de zes criteria van het Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) in onderlinge verhouding met elkaar gewogen worden?

⁶ Brief van de staatssecretaris van Financiën 24 juni 2022, nr. 1065.

⁷ Bijlage bij brief van staatssecretaris van Financiën 24 juni 2022, nr. 1065

Antwoord 21

De zes criteria (participatie, erkenning, openbaarheid, onafhankelijkheid, voortvarendheid en begrijpelijkheid) zijn dynamisch, waarbij in iedere fase van het ontwikkelen en tot uitvoer brengen van het tegemoetkomingsbeleid een andere weging kan worden toebedeeld aan de criteria. Momenteel geef ik prioriteit aan voortvarendheid. Ik voer graag met uw Kamer het gesprek over de prioritering van deze criteria.

Vraag 22

Hoe gaat precies vastgesteld worden bij wie het verbod op discriminatie geschonden is? Welke gebruikte selectie-indicatoren gaan hiervoor gebruikt worden? Op welke manier zal de correctie op de aangifte in zijn werk gaan?

Antwoord 22

De Belastingdienst wil alleen selecteren op fiscale aspecten en niemand missen waarvan de correctie op de aangifte ongedaan gemaakt moet worden wegens mogelijke selectie op niet-fiscale aspecten. Om te bepalen welke belastingplichtigen mogelijk zijn geselecteerd aan de hand van niet-fiscale kenmerken worden momenteel twee methoden gebruikt: Met methode één worden de bestaande gegevens verrijkt op basis van andere systemen. Hieruit blijkt welke belastingplichtige is uitgeworpen aan de poort op basis van giften of zorgkosten. Met methode twee wordt in FSV nagegaan welke belastingplichtige geregistreerd staat met code 1043 in combinatie met giften of zorgkosten. Uit de combinatie van beide methodes volgen de Burgerservicenummers van belastingplichtigen waarvan beoordeeld wordt of niet-fiscale kenmerken doorslaggevend waren voor selectie. Aan PwC is gevraagd om te valideren dat met deze werkwijze een sluitend proces ontstaat in het licht van hun rapportage "query's aan de poort". De manier waarop de correctie op de aangifte vervolgens in zijn werk gaat wordt momenteel nader onderzocht en vindt plaats in afstemming met uw Kamer.

Vraag 23

Wie heeft de handleidingen opgesteld op basis waarvan mensen een AKI-1043-notering kregen? Hoe kan het dat er handleidingen gebruikt zijn waarvoor nooit iemand toestemming heeft gegeven?

Antwoord 23

De handleidingen betroffen een op medewerkersniveau vervaardigde informele werkinstructie. Zoals ook in het PwC-rapport⁸ over de query's aan de Poort staat, hadden deze handleidingen geen formele status. De verantwoordelijkheid voor het proces detectie aan de Poort is lange tijd niet duidelijk belegd geweest. De Belastingdienst heeft nogmaals proberen te achterhalen of de handleidingen zijn vastgesteld. De Belastingdienst heeft tot op dit moment niet kunnen vaststellen dat handleidingen door management zijn vastgesteld of goedgekeurd. Als de handleidingen niet op managementniveau zijn vastgesteld is dit ernstig. Het management is en blijft verantwoordelijk, ook als het de handleidingen niet formeel heeft vastgesteld. In dit geval heeft het management te veel ruimte gelaten en niet de juiste controle op het proces uitgeoefend. Het betrokken management had zich ervan moeten vergewissen dat de werkinstructies gevalideerd waren binnen de daarvoor bestemde vaktechnische escalatie- en managementlijnen. Dat dit waarschijnlijk niet is gebeurd is ook ernstig. Om die reden worden in het programma Herstellen, Verbeteren, Borgen stappen gezet om ook te leren van het gebrek aan duidelijke en strakke aansturing bij risicoselectie in het verleden.

⁸ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 992

Vraag 24

Zal de tegemoetkoming mede gebaseerd zijn op het aantal discriminerende selectiekenmerken, zoals nationaliteit en leeftijd?

Antwoord 24

Zoals aangegeven in de brief 'Vormgeving tegemoetkoming FSV' stel ik voor om een eventuele correctie op de aangifte terug te draaien indien bij de selectie van de aangifte voor onderzoek sprake is geweest van een schending van een grondrecht (zoals schending van het verbod op discriminatie op grond van afkomst en geloofsovertuiging). Daarbij is relevant of een grondrecht is geschonden en irrelevant hoeveel selectiekenmerken zijn gebruikt om dit grondrecht te schenden; de correctie zal in alle gevallen immers ongedaan gemaakt moeten worden.

Vraag 25

Klopt het dat alleen een correctie gemaakt kan worden op de aangiftes van 2012 tot en met 2019 als code 1043 van toepassing is in combinatie met specifieke zorgkosten en/of giften, en dan alleen in combinatie met schending van grondrechten (zoals discriminatie)? Waarom komt er geen bredere groep in aanmerking voor een correctie op de aangifte?

Antwoord 25

Ik ben voornemens aangiftes voor de periode 2012 tot en met 2019 opnieuw te beoordelen en een eventuele correctie op de aangifte ongedaan te maken. Dit betreffen aangiftes die code 1043 is toegekend in verband met giftenaftrek en/of specifieke zorgkosten. Voor deze selectie stelt PwC expliciet vast dat er "beslisregels zijn aangetroffen waarbij frauderisico's worden gebaseerd op persoonskenmerken zoals nationaliteit en leeftijd". Daarmee bestaat voor de groep de kans dat grondrechten zijn geschonden en dat dit te herleiden is. Ik ben niet voornemens om voor een bredere groep de aangifte opnieuw te bekijken, omdat ik hier op grond van het onderzoek van PwC geen concrete aanleiding toe zie. PwC stelt dat een reconstructie van de selectiegronden en motivatie binnen de processen query's en analyse aan de Poort niet mogelijk is vanwege het ontbreken van de benodigde documentatie. Of daadwerkelijk is geselecteerd op niet-fiscaal relevante kenmerken is volgens PwC dan ook niet vast te stellen.

Vraag 26

Is correctie op de aangifte hetzelfde als een tegemoetkoming of staan deze twee regelingen naast elkaar?

Antwoord 26

Het ongedaan maken van een correctie in de aangifte wegens selectie op niet-fiscale aspecten en daarmee schending van een grondrecht staat los van een tegemoetkoming wegens onterechte materiële effecten bij invordering of wegens schade als gevolg van schending van de AVG. Deze vormen van tegemoetkoming of herstel staan dus los van elkaar en zij sluiten elkaar niet uit.

Vraag 27

Waarom gaat nader onderzocht worden hoeveel dossiers moeten worden onderzocht, terwijl tegelijkertijd het aantal van 11.000 dossiers wordt genoemd?

Antwoord 27

Bij 11.000 personen kan sprake zijn van aantasting van een grondrecht, omdat mogelijk is geselecteerd op niet-fiscale aspecten. Er moet een beoordeling plaatsvinden of hier daadwerkelijk sprake van is.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 28

Kunt u nader ingaan op het criterium "Te lang intensief toezicht"? Wanneer was het intensief toezicht te lang, welke gevolgen had dit voor de betroffene en is een soortgelijke tegemoetkoming als bij schade door FSV geschikt?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 28

Bij intensief toezicht is er een vinkje achter iemands naam gezet en daardoor zijn aangiften vanwege 'risico's' altijd geselecteerd voor een grondige controle. Bij "te lang intensief toezicht" heeft dit vinkje te lang bij een burger aan gestaan en de burger is daarom onnodig vaak en grondig gecontroleerd. De gevolgen hiervan en een passende tegemoetkoming worden op dit moment nader onderzocht.

Vraag 29

Waarom wordt ambtshalve vermindering na vijf jaar per definitie afgewezen, als anderzijds door het kabinet gesteld wordt dat teruggekeken wordt tot 2012?

Antwoord 29

Voor ambtshalve vermindering geldt een termijn van 5 jaar. Verzoeken buiten die periode ontvangen kan ik niet honoreren. Daarnaast wil ik verzoeken niet honoreren, ook binnen de termijn van 5 jaar ingediend, die zich louter beroepen op bevindingen uit het PwC rapport, maar waar geen sprake is van code 1043 in combinatie met specifieke zorgkosten en/of giften. Op grond van het onderzoek van PwC is hier immers geen concrete aanleiding voor.

Ik kijk wel terug tot 2012 voor die aangiften die ik proactief ga onderzoeken en waar het vermoeden van bestaat dat de aangifte is geselecteerd op niet-fiscale aspecten. De methode voor herstel heb ik in nader onderzoek.

Vraag 30

Waarop baseert het kabinet het uitgangspunt dat ambtshalve vermindering alleen mogelijk is als er sprake is van een correctie op de aangifte? Waarom wordt de grootschalige privacy-schending zelf, door AP bestraft met een recordboete van 3,7 miljoen euro, niet gezien als een vorm van schade? Als er geen privacy-schade zou zijn, zou er toch ook geen hoge boete gegeven zijn?

Antwoord 30

Een discriminatoire selectie van een aangifte voor controle kan er volgens de jurisprudentie van de Hoge Raad in specifieke omstandigheden toe leiden dat een op basis van die controle aangebrachte – materieel terechte – correctie in de aanslag dient te vervallen. Deze jurisprudentie ziet specifiek op de doorwerking van onrechtmatigheden bij de selectie van aangiften naar de daarop gebaseerde vervolghandelingen, zoals het (gedeeltelijk) schrappen van een aftrekpost. In onderdeel 2 van de brief 'Vormgeving tegemoetkoming FSV' wordt dit nader uitgewerkt voor aangiften die met toepassing van 'projectcode 1043' zijn geselecteerd voor intensief toezicht. Als een discriminatoire selectie van een aangifte niet heeft geleid tot een correctie, bijvoorbeeld omdat de belastingplichtige de aftrekpost voldoende kon onderbouwen, is er op dit punt geen reden tot herstel.

Daarnaast kan een burger die (andere) materiële of immateriële schade heeft ondervonden als gevolg van de onrechtmatige verwerking van gegevens door de Belastingdienst in FSV recht hebben op schadevergoeding. Hiervoor is vereist dat sprake is van schade die in causaal verband staat met de normschending. De

enkele omstandigheid dat sprake is van een ernstige normschending, waarvoor een omvangrijke boete aan de Belastingdienst is opgelegd, betekent hierbij nog niet dat hiermee ook voor betrokkene sprake is van schade die voor vergoeding in aanmerking komt. Dit zal van geval tot geval – of per groep vergelijkbare gevallen – moeten worden vastgesteld. Op de vergoeding of compensatie voor schade als gevolg van registratie in FSV wordt ingegaan in de onderdelen 3, 4 en 5 van de brief 'Vormgeving tegemoetkoming FSV'. Hierbij komt tevens de optie aan de orde om voor bepaalde groepen van gevallen een specifieke tegemoetkomingsregeling te treffen.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 31

Waarom wordt het in verband worden gebracht met fraude door FSV niet gezien als een vorm van schade?

Antwoord 31

Voor het antwoord op deze vraag verwijst ik naar de beantwoording van de vragen 17 en 30.

Vraag 32

Hoe gaat immateriële schade als gevolg van schending van de AVG vastgesteld worden? Bestaat hier concrete jurisprudentie over waarop teruggevallen kan worden? Wordt dit betrokken bij het onderzoek hierover? Waarom gaat de tegemoetkomingsregeling naar deze immateriële schade nu pas onderzocht worden?

Antwoord 32

Voor de vaststelling van immateriële schade als gevolg van de AVG-schending wordt aansluiting gezocht bij de door de Landsadvocaat geschetste relevante criteria en factoren uit de beschikbare jurisprudentie. Zie hierover ook mijn voorstel in onderdeel 3 van de brief 'Vormgeving tegemoetkoming FSV'. Bij het uit te voeren onderzoek worden deze relevante criteria en factoren betrokken.

Vraag 33

Hoe gaat de tegemoetkomingsregeling voor het mislopen van een MSNP-regeling (minnelijke schuldsanering natuurlijke personen) eruitzien? Zal deze vergelijkbaar zijn met de al bestaande tegemoetkomingsregeling op basis van OGS (opzet of grove schuld), die ook leidde tot het niet toekennen van een persoonlijke betalingsregeling?

Antwoord 33

Voor de tegemoetkoming in het kader van het mislopen van MSNP baseer ik mij op het wetsvoorstel Wet delegatiebepalingen tegemoetkoming schrijnende gevallen. Voor de verdere uitwerking wordt een algemene maatregel van bestuur opgesteld. Die uitwerking moet nog vorm krijgen.

Vraag 34

Welke verschillen en overeenkomsten bestaan er tussen "selectie aan de poort" en het Risico Selectie Model Toeslagen? Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de gebruikte risicosselectie-indicatoren? Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de gewichten die aan deze indicatoren werden gehangen? Welke overeenkomsten en verschillen bestaan er tussen de gebruikte puntenscores? Welk systeem was relatief strenger, qua selectieregels en qua intensiteit van het toezicht?

Antwoord 34

Zowel het risicoclassificatiemodel Toeslagen (hierna: model) als het proces analyse aan de Poort werden gebruikt voor selectie voor handmatige beoordeling.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Het risicoclassificatiemodel Toeslagen was specifiek ontwikkeld voor de huurtoeslag en de kinderopvangtoeslag. Het werd binnen Toeslagen gebruikt om te selecteren welke nieuwe aanvragen dan wel wijzigingen in bestaande aanvragen voor een handmatige behandeling in aanmerking kwamen. Het doel was om toeslagaanvragers te behoeden voor fouten en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Het model werd van april 2013 tot en met november 2019 elke maand ingezet, voorafgaand aan de maandelijkse uitkering van huur- en kinderopvangtoeslagen aan burgers. De aanvragen met het hoogste risico op fouten werden maandelijks geselecteerd voor handmatige behandeling. Dit betekende kortgezegd dat de uitbetaling of wijziging van de betreffende toeslagen werd uitgesteld, totdat een medewerker de zaak behandeld had. Het model bevatte geen automatische besluitvorming over het recht op toeslag; dit werd altijd gedaan door de medewerkers die de aanvragen beoordeelden. In juli 2020 is het gebruik van het model definitief stilgelegd.

Voor een uitgebreidere toelichting op de werking van het model verwijs ik uw Kamer naar de brieven die hierover zijn gestuurd. Bij brief van 26 november 2021 is het model op verzoek van uw Kamer openbaar gemaakt.⁹ Bij brief van 8 december 2021 is op verzoek van uw Kamer nadere helderheid verschaft over het model en is onder andere ingegaan op de weging van de in het model gebruikte indicatoren en de wijze waarop invulling is gegeven aan de handmatige behandeling.¹⁰ Bij brief van 21 april 2022 is de analyse op de uitkomsten van het model met uw Kamer gedeeld.¹¹

In het proces 'analyse aan de Poort' worden aangiften inkomstenbelasting geselecteerd voor controle op onjuistheden. Zoals PwC in zijn rapport¹² schrijft worden de aangiften door query's (zoekopdrachten) geselecteerd op fiscale risico's, zoals bedragen die afwijken van contra-informatie. Een voorbeeld is de query loonverschillen, die een aangifte uitwerpt als de loonheffing in de aangifte hoger is dan de loonheffing uit de contra-informatie plus een drempelwaarde, of als de in de aangifte opgevoerde loonheffing hoger is dan het loon in de aangifte. Op bladzijde negentien van het rapport van PwC zijn de verschillende query's en waar zij op selecteren beschreven. De query's selecteren onafhankelijk van elkaar en dit is een binaire keuze; er is dus geen weging van risico-indicatoren die samen tot een puntenscore komen. Na de selectie door de query's volgt een handmatige doorselectie door een kleine groep analisten. Deze analisten kunnen de geselecteerde aangiften aanmerken voor verdere controle. Dit gebeurde in het proces Intensief Toezicht, dat in oktober 2020 is stilgelegd¹³. Controle door de inspecteur in Intensief Toezicht kon leiden tot een correctie op een aangifte, bijvoorbeeld wanneer bewijsstukken voor een aftrekpost ontbraken.

Uit de beschrijvingen hierboven volgen de overeenkomsten en verschillen tussen het model van Toeslagen en de analyse aan de Poort. Een vergelijking van de strengheid van beide valt niet te maken, omdat strengheid niet te kwantificeren is en de controle op aangiften inkomstenbelasting en aanvragen huurtoeslagen en kinderopvangtoeslagen geheel andere werkzaamheden betreft.

Vraag 35

⁹ Kamerstukken II, 2021-2022, 31 066, nr. 923

¹⁰ Kamerstukken II, 2021-2022, 31 066, nr. 938

¹¹ Kamerstukken II, 2021-2022, 31 066, nr. 1008

¹² Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 992

¹³ Kamerstukken II, 2020/2021, 31 066, nr. 711

Welke gevolgen heeft het niet bieden van een tegemoetkoming aan mensen die wel in FSV geregistreerd stonden, maar geen schade hebben ondervonden, voor het aantal bezwaar- en beroepsprocedures van mensen die het hier niet mee eens zijn? Gaat dit naar verwachting een grote druk op de uitvoering leggen?

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 35

Er is geen schatting te geven van het aantal mensen dat het niet eens is met het alleen bieden van een tegemoetkoming aan hen die schade hebben ondervonden door een registratie in FSV. In algemene zin kan gezegd worden dat het afhandelen van bezwaar- of beroepsprocedures veel mankracht vergt, omdat dit handmatige processen zijn. Indien het een fors aantal verzoeken betreft, zal dit logischerwijs druk op de uitvoering leggen.

Vraag 36

Is de excuusbrief die na zomer wordt verstuurd aan 220.000 mensen vatbaar voor bezwaar en beroep? Welke stappen kunnen mensen nemen die niet akkoord zijn met alleen excuses?

Antwoord 36

Een brief met alleen een excuus heeft geen rechtsgevolgen en is daarmee geen beschikking waartegen bezwaar en beroep mogelijk is. Een burger die meent (aantoonbare) materiële of immateriële schade te hebben ondervonden als gevolg van de onrechtmatige verwerking van gegevens door de Belastingdienst in FSV, kan langs bestuursrechtelijke of civielrechtelijke weg een beroep doen op schadevergoeding. Als een belastingplichtige meent dat zijn aangifte in strijd met een grondrecht is geselecteerd, kan hij dit binnen de daarvoor geldende termijnen via bezwaar, beroep of een verzoek om ambtshalve vermindering of tot herziening, in een fiscale procedure aan de orde stellen. Indien een 'excuusbrief' tevens een beslissing over de (niet-)toekenning van schadevergoeding zou bevatten, is uiteraard wel sprake van een beschikking waartegen rechtsmiddelen open staan. De precieze vormgeving van de 'excuusbrief' wordt momenteel in het kader van de verdere uitwerking van de herstelregelingen nader bezien. De rechtsbescherming is hierbij uiteraard een belangrijke factor.

Aanvullende feitelijke vragen over brief Vormgeving tegemoetkoming FSV

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 1

Het enkele feit dat iemand in de Fraudesignaleringsvoorziening (FSV) stond leidt toch ook tot schade?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 1

De enkele omstandigheid dat sprake is van een ernstige normschending, waarvoor een omvangrijke boete is opgelegd, betekent nog niet dat hiermee ook sprake is van schade. Dit zal van geval tot geval – of per groep vergelijkbare gevallen – moeten worden vastgesteld.

Vraag 2

Het enkele feit dat iemand in FSV stond leidt toch tot zeer grote privacy problemen?

Antwoord 2

De Autoriteit Persoonsgegevens komt in het rapport van oktober 2021 tot de conclusie dat de Belastingdienst door het verwerken van persoonsgegevens in FSV in strijd heeft gehandeld met de beginselen van rechtmatigheid, doelspecificatie, juistheid en opslagbeperking.

Vraag 3

Moet er niet tot vergoeding van immateriële schade overgegaan worden bij registratie in FSV? Registratie is toch immers schadelijk?

Antwoord 3

Ik ben voornemens om tot vergoeding van immateriële schade over te gaan indien uit onderzoek blijkt dat er schade is geleden door de registratie in FSV. Ik hecht eraan te melden dat dit in lijn is met het advies van de Landsadvocaat die in zijn advies veronderstelt dat er sprake is van een causale relatie met en schade is door de registratie in FSV. Dit betekent dat ik de komende maanden in kaart ga brengen van welke personen er gegevens zijn verstrekt uit FSV aan een andere organisatie en waarbij er sprake is van een gevolg voor de FSV-geregistreerde bij de ontvangende partij. Ook ga ik in kaart brengen welke personen door de FSV-registratie te lang zijn betrokken in intensief toezicht en daardoor schade hebben ondervonden (schade als gevolg van aanvullende verzoeken om informatie van de Belastingdienst over de aangifte) en van welke personen van wie bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens zijn geregistreerd in FSV en waarbij door deze registratie een gevolg of een handeling heeft plaatsgevonden.

Vraag 4

Wat zijn frauderisico's die worden gebaseerd op persoonskenmerken zoals nationaliteit en leeftijd?

Antwoord 4

Zoals beschreven in mijn brief van 24 juni jl. heeft PwC handleidingen voor analisten aan de poort en een daderprofiel uit 2013 en latere jaren aangetroffen, waarin ten behoeve van doorselectie frauderisico's onder meer gebaseerd lijken te worden op persoonskenmerken van de belastingplichtige. Voorbeelden van aangetroffen persoonskenmerken zijn nationaliteit en leeftijd. Alle door PwC aangetroffen voorbeelden zijn op 24 februari jl. met uw Kamer gedeeld¹⁴. Uw

Kamer is hier verder over geïnformeerd op 29 maart¹⁵, 16 mei¹⁶, 30 mei¹⁷ en 17 juni¹⁸ jl. Ook zijn de handleidingen op 30 mei met uw Kamer gedeeld.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 5

Waarom heeft een belanghebbende maar beperkt inzicht in de risicoselectie?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 5

Risicoselectie is een intern proces van de Belastingdienst, waar een eventuele belanghebbende geen inzicht in heeft. Een belanghebbende wordt wel geconfronteerd met gevolgen van risicoselectie, bijvoorbeeld wanneer een aangifte is geselecteerd, is beoordeeld en deze onjuist blijkt te zijn, waardoor de belanghebbende vragen over de aangifte ontvangt van de Belastingdienst of de aangifte wordt gecorrigeerd.

Vraag 6

Kunt u de slides die genoemd zijn in de nota van 24 mei 2022 op pagina 1 aan de Kamer doen toekomen?¹⁹

Antwoord 6

Ja, u treft deze als bijlage 1.

Vraag 7

Wat is het discussiepunt tussen juristen op pagina 1 van de nota van 24 mei 2022?

Antwoord 7

Een persoon die schade heeft geleden als gevolg van een schending van de AVG heeft recht op vergoeding van die schade. Het gaat hierbij om aantoonbare en geleden schade die (causaal) verband houdt met de gegevensverwerking die een inbreuk maakt op de AVG. Voor de toekenning van een vergoeding moeten de nadelige gevolgen van de normschending in beginsel kunnen worden vastgesteld; deze kunnen, zoals ook volgt uit het advies van de Landsadvocaat, niet zonder meer worden verondersteld. Dit is, aldus de Landsadvocaat, anders in de gevallen waarin de nadelige gevolgen voor de betrokkene in voldoende mate voor de hand liggen. Alsdan kan recht bestaan op vergoeding van immateriële schade zonder dat deze concreet aangetoond hoeft te worden. Uit de jurisprudentie destilleert de Landsadvocaat vervolgens een aantal criteria en factoren die een rol spelen bij de beoordeling of in specifieke gevallen de nadelige gevolgen zodanig voor de hand liggen dat deze niet aangetoond hoeven te worden. Het genoemde 'discussiepunt' tussen juristen ziet op de wijze waarop de bestaande jurisprudentie, het advies van de Landsadvocaat en de daarin genoemde criteria en factoren in de relatie tot de registraties in FSV moeten worden uitgelegd en toegepast (en hiermee dus op de vraag in welke gevallen of groepen van gevallen een bepaalde schade moet worden verondersteld). In de brief 'Vormgeving tegemoetkoming FSV' van 22 juni 2022 constateer ik in lijn hiermee dat er verschillende interpretaties mogelijk zijn

¹⁴ Kamerstukken II, 2021/2022, 31066, nr. 977

¹⁵ Kamerstukken II, 2021/2022, 31066, nr. 992

¹⁶ Kamerstukken II, 2021/2022, 31066, nr. 1029

¹⁷ Kamerstukken II, 2021/2022, 31066, nr. 1030

¹⁸ Kamerstukken II, 2021/2022, 31066, nr. 1061

¹⁹ Kamerstukken II, 2021/2022, 31066, nr. 1065, Bijlage 2022D27147 'Intern nota's bij Adviezen landsadvocaat AVG en FSV' pagina 1 van beslisnota d.d. 24 mei 2022.

van wanneer iemand recht heeft op een vergoeding en wat dan de hoogte van de vergoeding zou dienen te zijn.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 8

Kunt u aangeven op basis van welke jurisprudentie u ervoor kiest om iemand wiens bijzondere persoonsgegevens (zoals nationaliteit, religie of strafrechtelijke veroordeling) jarenlang illegaal zijn opgeslagen door de Belastingdienst, daarvoor geen schadevergoeding te geven? Ofwel, kunt u een rechterlijke uitspraak aanwijzen die daar geen vergoeding voor toekent?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 8

Voor een schadevergoeding wegens een inbreuk op de AVG is vereist dat schade is geleden als gevolg van die normschending. Zie ook het antwoord op vraag 7. Het enkele feit dat iemands bijzondere persoonsgegevens jarenlang onrechtmatig zijn verwerkt, hoeft nog niet te betekenen dat de betrokken burger daar (onterechte) nadelige gevolgen van heeft ondervonden die als schade kunnen worden aangemerkt. In veel gevallen heeft de registratie in FSV niet geleid tot een vervolghandeling en heeft deze, voor zover bekend, geen verdere gevolgen gehad. Ook de omstandigheid dat sprake is van een ernstige normschending door de Belastingdienst hoeft nog niet te betekenen dat daarmee sprake is van schade. Voor een overzicht van relevante jurisprudentie over de toekenning van een schadevergoeding op basis van de AVG, verwijs ik naar het advies van de Landsadvocaat.

Vraag 9

In de brief staat niets over de rechtspersonen (en de achterliggende natuurlijke personen) die geregistreerd stonden in FSV. Kunt u aangeven wanneer die eindelijk geïnformeerd worden en welke schade die mogelijk ondervonden hebben?

Antwoord 9

Uit het PwC rapport "onderzoek effecten FSV MKB" van 17 maart 2022 blijkt dat ondernemers ook effecten hebben ondervonden van selectie of registratie in FSV. Het effect duiden van FSV op individuele ondernemers is (nog) niet mogelijk geweest. De hiervoor noodzakelijke documentatie van de risicoanalyses is onvoldoende gedocumenteerd. Ik heb op dit moment nog in onderzoek hoe ik met rechtspersonen en de achterliggende natuurlijke personen om kan gaan.

Vraag 10

Waarom wilt u de uitvoering aanbesteden en kiest het kabinet niet gewoon een uitvoeringsinstelling binnen de Rijksoverheid, niet zijnde de Belastingdienst?

Antwoord 10

De ervaring die benodigd is bij het tot uitvoer brengen van de tegemoetkoming voor MSNP is niet breed aanwezig binnen de Belastingdienst. Tevens dient bij deze uitvoering de onafhankelijkheid voldoende geborgd te worden. Het inschakelen van een derde partij zou hierbij kunnen helpen en mogelijk versnellend werken, dit dient te worden onderzocht. Indien een uitvoeringsorganisatie van de Rijksoverheid aan deze criteria voldoet en de capaciteit hiervoor beschikbaar heeft, sluit ik inbesteding niet uit. Ik zal dit meenemen in mijn onderzoek en uw Kamer hier in het najaar over informeren.

Vraag 11

Waarom wilt u aangiften, waarbij er geen sprake is van code 043 in combinatie met zorgkosten en/of giften niet proactief onderzoeken?

Antwoord 11

Ik ben voornemens aangiften voor de periode 2012 tot en met 2019 opnieuw te beoordelen en een eventuele correctie op de aangifte ongedaan te maken. Dit betreffen aangiften die code 1043 is toegekend in verband met giftenaftrek en/of specifieke zorgkosten. Voor deze selectie stelt PwC expliciet vast dat er "beslisregels zijn aangetroffen waarbij frauderisico's worden gebaseerd op persoonskenmerken zoals nationaliteit en leeftijd". Daarmee bestaat voor de groep de kans dat grondrechten zijn geschonden en dat dit te herleiden is. Ik ben niet voornemens om voor een bredere groep de aangifte opnieuw te bekijken, omdat ik hier op grond van het onderzoek van PwC geen concrete aanleiding toe zie. PwC stelt dat een reconstructie van de selectiegronden en motivatie binnen de processen query's en analyse aan de Poort niet mogelijk is vanwege het ontbreken van de benodigde documentatie. Of daadwerkelijk is geselecteerd op niet-fiscaal relevante kenmerken is volgens PwC dan ook niet vast te stellen.

Vraag 12

Wilt u de nieuwe brief die u aan de geregistreerden in FSV stuurt, eerst aan de Kamer voorleggen?

Antwoord 12

Ik ben verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en daar schaar ik de brief aan FSV geregistreerden onder, die wil ik dan ook niet eerst voorleggen aan uw Kamer. Graag voer ik met uw Kamer het gesprek over het tegemoetkomingsbeleid zoals ik u dat heb gepresenteerd.

Vraag 13

Artikel 82 van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) – waarop u de vergoeding wil baseren – gaat over een schadevergoeding en aansprakelijkheid. U spreekt echter over een tegemoetkoming. Krijgen mensen een schadevergoeding of een tegemoetkoming? Kunt u die keuze dan nader toelichten?

Vraag 15

Hoe kunt u gebruik maken van het wetsvoorstel Wet delegatiebepalingen tegemoetkoming schrijnende gevallen terwijl de Belastingdienst de wet heeft overtreden en onder artikel 82 AVG gewoon een schadevergoeding moet betalen?

Antwoord 13 en 15

Een burger die materiële of immateriële schade heeft ondervonden als gevolg van de onrechtmatige verwerking van gegevens door de Belastingdienst in FSV heeft recht op schadevergoeding. Hiervoor is vereist dat sprake is van schade die in causaal verband staat met de normschending. Dit zal van geval tot geval – of per groep vergelijkbare gevallen – moeten worden vastgesteld. Deze vaststelling, waarbij de bewijslast in beginsel bij de burger ligt, kan voor die burger en voor de Belastingdienst bewerkelijk en tijdrovend zijn. Door beleidsmatig uit te dragen hoe ik hierbij met specifieke groepen van gevallen wil omgaan, kan mogelijk een vereenvoudiging in de uitvoering worden bereikt.

Indien het wetsvoorstel Wet delegatiebepalingen tegemoetkoming schrijnende gevallen tot wet wordt verheven, kunnen op basis hiervan bij algemene maatregel van bestuur (groepen van) gevallen worden aangewezen die in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. Het moet daarbij gaan om (groepen van) personen waarbij het onterecht handelen of nalaten van de inspecteur heeft geleid tot onbillijkheden van overwegende aard. In de algemene maatregel van bestuur worden de betrokken burgers (doelgroep), de

voorwaarden en kaders en de te verstrekken tegemoetkoming zo duidelijk mogelijk omschreven. Het ligt hierbij voor de hand de omvang van de tegemoetkoming zo veel mogelijk af te stemmen op de ernst van de ondervonden billijkheden, waarbij omwille van de uitvoering, waar mogelijk, kan worden gewerkt met forfaitaire bedragen. Een dergelijke tegemoetkomingsregeling is hiermee een alternatieve – en in voorkomende gevallen mogelijk eenvoudigere – wijze om rechtsherstel te bieden aan burgers die zijn getroffen door onterecht handelen van de Belastingdienst. Het staat burgers die schade hebben ondervonden als gevolg van de registratie in FSV daarbij altijd vrij om via de civiele- of bestuursrechter een (additionele) vergoeding op basis van de AVG te claimen (waarbij de tegemoetkoming en de schadevergoeding uiteraard niet kunnen cumuleren). Daar staat tegenover dat, bijvoorbeeld bij het onterecht weigeren van een verzoek tot deelname aan de minnelijke schuldsanering natuurlijke personen (MSNP), in een tegemoetkomingsregeling ook burgers kunnen worden betrokken waarbij die weigering niet samenhangt met een registratie in FSV. Schadevergoeding op basis van de AVG is bij die burgers niet aan de orde.

Afhankelijk van de situatie kan worden gezien welke methode van rechtsherstel – of combinaties van methodes – het beste past. In de brief 'Vormgeving tegemoetkoming FSV' van 22 juni 2022 wordt hiervoor een aanzet gegeven. Bij de verdere vormgeving van het tegemoetkomingsbeleid zal dit nader worden uitgewerkt.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 14

U geeft aan (paragraaf 4) dat er sprake is van fraude indien er overgegaan is tot strafrechtelijke vervolging. Is het niet correct om aan te nemen dat er sprake is van fraude indien er sprake is van een strafrechtelijke veroordeling?

Antwoord 14

Er is sprake van strafvervolging als een traject is gestart in samenwerking met de FIOD en/of Openbaar Ministerie. Een proces van strafvervolging kan langdurig zijn. Voordat in het kader van de tegemoetkoming een brief verstuurd wordt aan de FSV geregistreerde wordt getoetst of strafvervolging relevant is. Indien de strafvervolging is afgesloten en geen vergrijpboete is opgelegd of evidente onjuistheden zijn geconstateerd, verschilt de brief van iemand waarvan is geconstateerd dat een strafveroordeling heeft plaats gevonden.

Vraag 16

Kunt u voetnoot 8 nader en uitvoerig toelichten? Waarin wijkt de gehanteerde rekenmethode af van de rekenmethode van de Hoge Raad?

Antwoord 16

De voorgestelde methodiek wijkt af van de methodiek die de Hoge Raad gebruikt, voor zover het gaat om het moment van aanvang van de vergoeding van immateriële schade. De jurisprudentie van de Hoge Raad heeft betrekking op de overschrijding van een redelijke termijn om een besluit te nemen. Na het verstrijken van deze redelijke termijn wordt een vergoeding toegekend van € 500 per half jaar, of deel van een half jaar. Voor een overschrijding van de redelijke termijn van een half jaar en één dag wordt dus een vergoeding van € 1.000 toegekend. Voor de personen die later alsnog worden toegelaten tot MSNP wordt voorgesteld om dezelfde rekenmethode toe te passen. Echter wordt hier voorgesteld om deze vergoeding toe te kennen voor de periode tussen de initiële afwijzing en de latere toelating. Dit is ruimhartiger dan het moment van aanvang waar de Hoge Raad bij aansluit. Bij de tegemoetkomingsregeling voor MSNP is de reden voor het toekennen van een vergoeding niet dat te laat een beslissing is

genomen, maar dat die beslissing een onterechte afwijzing inhoudt. De afwijking waarop wordt gedoeld in voetnoot 8 ziet dus ook het moment van aanvang van de periode waarover de vergoeding wordt toegekend en niet zozeer op de rekenmethode.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 17

Waarom neemt u bij niet toelating tot de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) – dat ernstige gevolgen heeft – de tegemoetkoming van 500 euro voor te laat beslissen als uitgangspunt?

Antwoord 17

Het bedrag van € 500 is gebaseerd op vaste jurisprudentie van de Hoge Raad ten aanzien van de vergoeding van immateriële schade bij de overschrijding van de redelijke termijn in de bezwaar- en beroepsprocedure. Daarnaast wordt geleden schade vergoed.

Vraag 18

Wilt u alsnog een meldpunt instellen voor mensen die in FSV staan en in 2012 of 2013 in de WSNP geweigerd zijn?

Antwoord 18

Voor de periode 2012 en 2013 zijn geen dossiers meer beschikbaar. Dit in combinatie met de aantrekkende werking van het openstellen van een meldpunt leidt tot een probleem in de uitvoering. Ik ben daarom niet voornemens dit meldpunt in te stellen.

Vraag 19

Wilt u even heel helder en duidelijk uitleggen waarom u de begrippen schadevergoeding (na een wetsovertreding) en tegemoetkoming zo consequent door elkaar haalt in dit dossier?

Antwoord 19

Ik herken dat in de brief "vormgeving tegemoetkoming FSV" de begrippen door elkaar lopen. In algemene zin spreek ik van een tegemoetkoming, omdat het uitkeren van een bedrag nooit volledig kan wegnemen wat mensen als effect hebben ervaren van selectie voorafgaand FSV of door registratie in FSV. In dit dossier is sprake van het ongedaan maken van een correctie op de aangifte wegens selectie op niet-fiscale aspecten (herstel), schending van de AVG met effect voor de betrokkene (materiele en immateriële schade) en onterechte materiele effecten bij invordering (tegemoetkoming).

Vraag 20

Kunt u aangeven hoe u onderzoekt met wie de FSV data allemaal gedeeld zijn? Is dat bijvoorbeeld ook gebeurd via het inlichtingenbureau?

Antwoord 20

Ik vind het belangrijk dat burgers een zo volledig mogelijk beeld krijgen van hun registratie in FSV en aan wie welke in FSV geregistreerde gegevens zijn verstrekt. Om een zo volledig mogelijk beeld te genereren, wordt momenteel door de Belastingdienst een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de functionele e-mailboxen (zoals eerder door PwC geïdentificeerd), van waaruit mogelijk ook gegevens uit FSV zijn verstrekt. De aanpak is dezelfde als bij het op 19 januari 2022 door PwC uitgebrachte rapport 'Onderzoek Gegevensdeling met Derden'. Het onderzoek bestaat uit verschillende fases, namelijk identificeren, verzamelen, verwerken, analyseren en beoordelen. Eventuele patronen die duidelijk worden

uit de beoordeling worden weer meegenomen in het verder analyseren van de e-mailboxen. De beoordeling doet geen uitspraak over de grondslag van de gegevensdeling, maar ziet toe op het feit of een e-mail betrokken moest worden in het onderzoek. Indien uit dit onderzoek blijkt dat verdere gegevensverstrekking aan één of meerdere externe partijen heeft plaatsgevonden, zal hierover ook met deze partijen gecommuniceerd worden. Met als doel gezamenlijk een beter inzicht te krijgen in wat met de verstrekte (persoons)gegevens is gebeurd. Het omschreven onderzoek loopt op dit moment nog. Op het moment dat meer duidelijk is over de uitkomsten van dit onderzoek, zal ik u hierover nader informeren.

**Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid**

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vragen over Reactie op het verzoek van het lid Omtzigt, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 17 mei 2022, over het rapport 'Handleidingen aan de Poort 2-1'.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 1

Welke projecten heeft de Broedkamer, waarover de ambtsvoorganger van de staatssecretaris eerder meldde²⁰ dat er 140 wiskundigen en econometristen aan het werk zijn, ten behoeve van de Poort uitgevoerd?

Antwoord 1

De broedkamer heeft geen projecten uitgevoerd ten behoeve van analyse aan de Poort.

Vraag 2

Welke andere projecten heeft de Broedkamer uitgevoerd?

Antwoord 2

Het programma Broedkamer is in 2014 gestart binnen het team Business Intelligence & Analytics van het Landelijk Kantoor Belastingen. Het programma was uitbesteed aan Accenture. Vanuit het programma Broedkamer vond regie plaats op data-analyse projecten en werd ondersteuning verleend aan projecten om, door middel van data-analyse, innovatieve ideeën te implementeren binnen Belastingen. Ieder project werd goedgekeurd door de programmaboard. Er werden bijvoorbeeld analysemodellen ontwikkeld om niet compliant gedrag te detecteren en te (laten) behandelen. Onder het Broedkamerprogramma zijn projecten uitgevoerd in het kader van inning, inkomstenbelasting, omzetbelasting. Tot slot zijn er dashboards ontwikkeld.

Vraag 3

Welke risicomodellen en/of -profielen en/of selectie- of fraudeanalysehulpmiddelen heeft dat opgeleverd en worden deze nog gebruikt? Met welke organisaties zijn ze uitgewisseld?

Antwoord 3

Op dit moment zijn drie modellen nog in gebruik, namelijk Dynamisch Monitoren, OB Negatief en OB Intracommunautaire Btw-fraude. De huidige modellen zijn in de loop der jaren vernieuwd, doorontwikkeld en waar nodig aangepast aan de heersende kaders. Voor deze drie selectiemodellen zijn data governance verordeningen (DGV) opgesteld. Deze modellen zijn en worden niet uitgewisseld met andere organisaties. Daarnaast zijn er nog twee selectiemodellen ontwikkeld in de Broedkamer, die niet meer in gebruik zijn: het Early Warning System, gericht op het signaleren van mogelijke toekomstige betalingsproblemen van grote ondernemingen en een model voor de Inkomensheffing (IH RM).

Vraag 4

Kunnen de door Broedkamer ontwikkelde risicomodellen en/of -profielen en/of selectie- of fraudeanalysehulpmiddelen ter beschikking worden gesteld?

Antwoord 4

Ja, u treft deze als bijlage 2, waarbij persoons- en toezichtsinformatie is verwijderd. Van de nog in gebruik zijnde modellen (Dynamisch Monitoren, OBCF en OBnegatief) betreft het de huidige versie van de DGV om inzicht te geven in

²⁰ Kamerstukken II, 2015/2016, 31 066, nr. 295

de modellen. Ook treft u een aantal aanvullende gevonden documenten uit 2014 en 2015 die inzicht geven in de ontwikkelingsfase van deze selectiemodellen. Deze documenten geven inzicht in de ontwikkelperiode en zijn geen weergave van de huidige modellen. Van de niet meer in gebruik zijnde modellen (Early Warning System en IH RM) betreft het een aantal presentaties die tijdens de ontwikkelingsperiode in de Broedkamer zijn gemaakt..

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 5

In de handleiding staat vermeld dat in het kader van Green Lane een bijdrage wordt verleend via analyse van incidentele query's; welke analyses en incidentele query's betrof dit?

Antwoord 5

Eerder bent u geïnformeerd²¹ over een zogenaamde Green Lane (inmiddels wordt de term 'fast track' gebruikt) in het kader van Horizontaal Toezicht Fiscaal Dienstverlener. Ook bent u geïnformeerd over een proef met betrekking tot een Green Lane ten behoeve van de behandeling van toeslagaanvragen. De handleiding verwijst naar een andere Green Lane beproeving. Het betrof een prototype/proef van een systeem dat tot doel had burgers aan de hand van algemene indicatoren in te delen op goed gedrag, om te voorspellen welke aangifte waarschijnlijk goed is zonder naar de aangifte zelf te kijken. Indicatoren die daarbij werden beproefd waren bijvoorbeeld aangifte- en betaalgedrag in het verleden, inkomen, gezinssamenstelling en leeftijd. Het prototype bleek te weinig voorspellende waarde te hebben en is niet in de praktijk gebruikt. De query's van controle aan de poort werden gebruikt om de voorspellende waarde van het prototype te controleren.

Vraag 6

In de handleiding staat vermeld dat op de kamer van een niet genoemd persoon een overzicht van de maandelijks te ontvangen query's hangt en de analist invult welke query's hij/zij oppakt en voltooit; kunnen deze overzichten ter beschikking worden gesteld?

Antwoord 6

Er is geprobeerd deze overzichten te achterhalen, maar dat is niet gelukt. De betrokken medewerkers werken niet meer bij de Belastingdienst.

Vraag 7

Maandelijks werden aan de projectleider systeemfraude IH 1043 de resultaten van het analysewerk, inclusief de financiële resultaten gerapporteerd; kunnen deze rapportages ter beschikking worden gesteld?

Antwoord 7

Ja, als bijlage 3 treft u de rapportages van mei 2017 tot en met december 2019 en oktober 2020, ontdaan van persoonsinformatie. De rapportages over het jaar zijn cumulatief, de december-rapportage bevat alle informatie die ook in de voorgaande maandelijkse rapportages van dat jaar stond.

Vraag 8

Sub '2. Overzicht (fraude) query's²² wordt onder 2013/7 t/m 2013/10 DA 2013 Special vermeld, maar hier zijn de persoonsgegevens weggelakt. Wat voor

²¹ Kamerstukken II, 2021/2022 31066, nr. 1089

²² Kamerstukken II, 2021/2022 31066, nr. 1029, bijlage 2022D19281

persoonsgegevens betrof dit? Welke risicokenmerken waren hierop van toepassing? Op welke wijze zijn deze personen geselecteerd?

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Antwoord 8

Abusievelijk is hier niet de juiste uitzonderingsgrond vermeld. De juiste uitzonderingsgrond is het belang van inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen (10.2.d). Zoals beschreven in de Kamerbrief van 16 mei jl.²³ heeft uw Kamer vertrouwelijk reeds volledige inzage gekregen in de handleidingen, waarbij alleen de namen van personen zijn geanonimiseerd.

Ons kenmerk
2022-0000192430

Vraag 9

Welke query's sub '2. Overzicht (fraude) query's' worden onder AKI2012 begrepen?

Antwoord 9

In de handleiding uit 2014 staat dat er een query AKI 2012 uitgevoerd werd. Deze query werd gebruikt om de AKI-code te laten beëindigen voor aangiften waaraan volgens toepassing van de criteria van het 'deblokkeringsbeleid' dat in hoofdstuk 6 van deze handleiding beschreven is, geen risico verbonden is.

Vraag 10

Sub 3, Lijst van verdachte BECON's vermeldt "Er wordt een steekproef gehouden op de aangiften van 600 particuliere klanten. Nog niets concreets bekend dat wijst op georganiseerde fraude."

Op grond van welke analyse, risicomodel of informatie is besloten deze belastingconsulent op deze wijze te onderzoeken?

Antwoord 10

Eén of meerdere door deze belastingconsulent ingediende aangifte(n) inkomstenbelasting gaven aanleiding om nader onderzoek te doen naar de door deze belastingconsulent ingediende aangiften inkomstenbelasting.

Vraag 11

Welke informatie bevat '4. Overzicht UWB's binnen proces VT/VA 2014', gelet op het feit dat deze weggelakt is?

Antwoord 11

De genoemde passage beschrijft zogeheten uitworpbeweringen binnen het proces voor Voorlopige Teruggaaf/Voorlopige Aangifte. De informatie is gelakt op grond van geldend toezichtbelang. Zoals beschreven in de Kamerbrief van 16 mei jl.²⁴ heeft uw Kamer vertrouwelijk volledige inzage gekregen in de handleidingen, waarbij alleen de namen van personen zijn geanonimiseerd.

Vraag 12

Waarom is het kopje 'Risico's niet limitatief' in 2013/8 en 2013/9 weggelakt? Welke informatie stond hier?

Antwoord 12

De informatie is gelakt op grond van geldend toezichtbelang. Zoals beschreven in de Kamerbrief van 16 mei jl.²⁵ heeft uw Kamer vertrouwelijk volledige inzage

²³ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 1029

²⁴ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 1029

²⁵ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 1029

gekregen in de handleidingen, waarbij alleen de namen van personen zijn geanonimiseerd.

Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Vraag 13

Sub 2013/20 staat bij 'Risico's niet limitatief' nationaliteiten met een opvallend patroon, hoge medicijnkosten bij op IC eindigende achternaam als voorbeeld. Wat zijn de andere opvallende patronen die naam- of nationaliteit-gerelateerd zijn?

Ons kenmerk
2022-0000192430

Antwoord 13

In de handleidingen worden voor de controle van de opgevoerde specifieke zorgkosten geen andere patronen beschreven gerelateerd aan achternaam of nationaliteit. Zoals ook genoemd in de op 24 februari jl.²⁶ met uw Kamer gedeelde voorbeelden van PwC wordt in de handleiding van 1 september 2016 bij de controle van giften een relatie gelegd met nationaliteit: '8. In de laatste 2 kolommen van de query zijn de nationaliteitscodes opgenomen. Zeker bij aftrek giften een belangrijk gegeven.' Daarnaast wordt afkomst genoemd in de informatie bij de query op inburgeringskosten (handleidingen gedateerd op 2018 en 2020), bij de controle van de aftrek van giften gedaan aan twee specifiek genoemde instellingen (handleiding gedateerd op 2016), en in de bijlage (gebaseerd op de handleiding gedateerd 2017) bij het beslismemo voor de vergadering van het managementteam Particulieren op 9 januari 2019. De weergave van de uitkomsten van de analyse van 400 papieren aangiften IH 2014 (handleiding gedateerd 2015) en in de presentatie 'Boeven vangen aan de poort' (mei 2013) bevatten verwijzingen naar afkomst. In de handleidingen worden naast de in de vraag en in dit antwoord genoemde passages geen andere patronen beschreven waarbij het risico gerelateerd wordt aan achternaam of nationaliteit. Zoals beschreven in de Kamerbrief van 16 mei jl.²⁷ heeft uw Kamer vertrouwelijk volledige inzage gekregen in de handleidingen, waarbij alleen de namen van personen zijn geanonimiseerd.

Vraag 14

Sub 2013/18 is veel weggelakt. Welke informatie betreft dit?
Kan hier, gezien de relevantie van de onderwerpen (risico's, altijd fraude) inzage in worden verschaft?

Antwoord 14

Er is informatie is gelakt op grond van geldend toezichtbelang, de fiscale geheimhoudingsplicht en de privacy van personen. Zoals beschreven in de Kamerbrief van 16 mei jl.²⁸ heeft uw Kamer vertrouwelijk volledige inzage gekregen in de handleidingen, waarbij alleen de namen van personen zijn geanonimiseerd.

Vraag 15

Op verschillende plaatsen zijn wijken (POCO's) met een opvallend patroon van uitgaven enz. vermeld. Welke wijken betrof dit? Welke andere criteria zijn aangelegd? Welke risicoprofielen waren ter zake van toepassing?

Antwoord 15

Hoewel de handleidingen niet formeel zijn vastgesteld, bevatten zij de best beschikbare reflectie van de werkwijze bij de analyse aan de Poort. De

²⁶ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 977

²⁷ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 1029

²⁸ Kamerstukken II, 2021/2022, 31 066, nr. 1029

handleidingen bevatten geen aanwijzingen voor het bestaan van andere toe te passen criteria of risicoprofielen dan die in de handleidingen zijn opgenomen. In de handleidingen stond bij verschillende query's dat de analisten de query's sorteerden op (onder andere) postcode en woonplaats. Op die wijze konden zij opvallende bedragen en eventueel mogelijke samenhang daartussen signaleren. Er werd niet gewerkt met postcodelijsten of met een lijst van wijken als trigger voor nader onderzoek. Wanneer bij de beoordeling van de query's bleek dat er meerdere onderzoekswaardige aangiften in een postcodegebied naar voren kwamen, kon daardoor de desbetreffende postcode in de beoordeling meegenomen worden. Hieruit kon ook blijken dat geen nader onderzoek nodig was. Bijvoorbeeld als het bij de controle van de opgevoerde specifieke zorgkosten belastingplichtigen bleek te betreffen die in een zorginstelling verbleven, waardoor een hoog bedrag aan specifieke zorgkosten zonder nader onderzoek aannemelijk werd bevonden.

**Concerndirectie
Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid**

Ons kenmerk
2022-0000192430